

Waarom de **grutto** en onze **poldergraslanden** onafscheidelijk zijn

Natuurpunt heeft een boontje voor onze historische poldergraslanden. Deze eeuwenoude graslanden zijn zowat de belforten en begijnhoven van het Vlaamse natuurbehoud. Op 200 tot 300 hectare na in Zeeland, komen ze wereldwijd enkel in Vlaanderen voor. Ze zijn dus op wereldschaal echt zeldzaam.

Waarom zijn poldergraslanden zo waardevol?

De poldergraslanden van het Meetjeslands Krekengebied zijn een spiegel van een rijk Vlaams verleden. Verschillende lagen hebben zich doorheen de eeuwen op elkaar gestapeld. Wie het landschap kan lezen, ziet daar nog enkele restanten van.

De Romeinen hebben de graslanden systematisch en via een soort van dambordpatroon ontgonnen (perceelsgrenzen, grachten, wegen,...). Zo is de hoekige vorm van de Boerekreek (met zijn haaks op elkaar staande kreekarmen) de weerspiegeling van het onderliggende dambordpatroon van de eerdere Romeinse ontginning. Kreken die overblijven uit ingepolderde schorren zien er totaal anders uit. Bovendien assimileerden de Romeinen als slimme veroveraars de eerdere Keltische culturen.

Dat valt zeer mooi te zien in Boekhoute en Assenede, waar in het ruitjespatroon van de Romeinse perceelsindeling grote circulaire structuren zijn opgenomen zoals aan de Vliet in Boekhoute of rondom het dorpscentrum van Assenede. Dit zijn Keltische oppida: versterkte plaatsen waarin de bevolking kon schuilen bij momenten van onrust en oorlog.

In de middeleeuwen kwam daar in onze streken een laagje zee-Invloed bovenop. Door verregaande rooibouw van de mens (o.a. veenontginning) kon de zee het oude cultuurland binnendringen en in bestaande grachtenstelsels brede kreken uitschuren. De veen- en zandgrond werd bedekt met een laagje polderklei. Vervolgens kwamen de kloosters en de adel om deze gronden opnieuw in te polderen en daarop nog

De Gruttoweide in Sint-Margriete, een waardevol stuk poldergrasland (foto: Ludo Goossens)

De grutto

Door zijn lange snavel en stelpoten kan je niet naast deze komieke weidevogel kijken. Deze elegante trekvogel is één van de eerste soorten die vanuit Afrika in onze regionen neerstrijken. Eind februari, begin maart landen de grutto's op onze Meetjeslandse poldergraslanden. Tijdens de broedperiode voeren ze acrobatische, kantelwiekende en luidruchtige baltsvluchten uit, waarbij ze met gespreide staart hoog in de lucht achter elkaar aan vliegen. Wanneer er gevaar dreigt, wordt er vaak gealarmeerd vanaf een weidepaaltje. Hun nest ligt meestal in hoog gras. Graslanden die niet gemaaid of verstoord worden zijn dus belangrijk om tot succesvolle broedsels te komen.

Met hun lange snavel kunnen ze tot diep in het slik op zoek gaan naar slakken, wormen en insecten. In de zomervakantie maken grutto's zich al klaar om de trek naar hun winterverblijf in (Noord-)Afrika aan te vangen.

(foto: Ludo Goossens)

eens allerhande vormen van landbouw te bedrijven.

Al die sporen zijn nog afleesbaar aan het huidige landschap, maar ze vervagen. Door de huidige industriële landbouw worden ze opgeofferd aan schaalvergroting, kleine reliëfverschillen worden genivelleerd en heel wat graslanden worden 'gescheurd' (omgeploegd om er akkers van te maken). Hierbij wordt de originele (gelaagde) bodemopbouw door elkaar gegooid en heel wat van de aanwezige archeologische sporen worden kapot geploegd. Natuurpunt werkt voor het beheer van haar graslanden samen met plaatselijke boeren. Zij mogen onze gronden gratis gebruiken, maar richten zich daarbij wel naar het natuurbeheer dat Natuurpunt voor ogen heeft. En zo neemt Natuurpunt – samen met onze boeren – ook het voortouw in een andere, duurzame landbouw.

Zoek de verschillen

Tijdens een uitstapje in de polders is het heel simpel te ontdekken: de velden die wit, geel en paars kleuren van de bloemen, zijn percelen van Natuurpunt.

Graslandherstel is een moeizaam proces. Het vergt vaak meer dan tien jaar volgehouden natuurbeheer om uit een intensief beheerd grasland een eerste stap van herstel te zien. De wettelijke bescherming van poldergraslanden werkt in praktijk nauwelijks. En andere pogingen tot bescherming, zoals beheerovereenkomsten, zijn te kortstondig of verschillen te weinig van de intensieve landbouwpraktijken om echt resultaat op te leveren. Daarom zet Natuurpunt in het krekengebied al jaren in op de aankoop van graslanden.

Slapende zaden

Natuurpunt koopt poldergraslanden aan, niet alleen omwille van de erfgoedkundige waarde maar ook omdat in de bodem van deze graslanden nog typische poldergraslandsoorten liggen te wachten op hun kans. De zaden van pakweg kamgras, bevertjes of de gulden sleutelbloem kunnen decennialang wachten tot de juiste omstandigheden zich voordoen om te kiemen. En de resultaten van onze jarenlange inspanningen op dat vlak beginnen we nu te zien in het Meetjeslands Krekengebied.

Kieskeurige vogels

Het gevolg van deze prachtige ontwikkelingen is onder meer dat we dit voorjaar enkele broedende grutto's mochten verwelkomen in Sint-Laureins. Deze typische weidevogels zijn afhankelijk van onze poldergraslanden. Je kan ze beschouwen als de soundtrack van de polders. Hoewel ze het op verschillende plaatsen in Vlaanderen steeds moeilijker krijgen, gaan ze er in ons Krekengebied de laatste jaren op vooruit.

Van heinde en ver komen vogelspotters hier traditioneel naar grutto's en wulpen kijken. Ook wij staan er al 30 jaar naar te kijken. Vaak met lede ogen, want we zagen veel prachtige polderpercelen verdwijnen. Maar onlangs konden we zes hectare kopen aan de Gruttoweide in Sint-Laureins. Dit is een grote stap in de richting van een natuurgericht beheer van dit stuk polder. De jarenlange inspanningen van Natuurpunt leveren ongetwijfeld een bijdrage aan de vooruitgang van weidevogels zoals de grutto.

Groeiende steun

Naast onze trouwe leden en donateurs krijgen we de laatste jaren ook de overheid mee in onze visie. Zowel de gemeente Assenede als Sint-Laureins steunen onze aankopen met een fors bedrag en ook de provincie bespaart zich tijd noch moeite. Bij de basissubsidie van de Vlaamse overheid zorgde minister Demir onlangs voor een ferme verhoging van het budget voor aankoopsubsidies. Hoewel de steun groot is, moet Natuurpunt per aankoop nog steeds een groot bedrag zelf toeleggen als restfinanciering. Jij kan ons daarbij helpen.

Wim Slabbaert en Gaea Rysselaere

DOE
MEE

Wij willen meer poldergrasland beschermen

Jouw steun is onontbeerlijk om de grutto en andere dieren verder te laten gedijen op onze poldergraslanden. Doe een gift voor de grutto, doe een gift voor het erfgoed van de poldergraslanden! Je krijgt een fiscaal attest vanaf een gift van 40 euro, waarmee je 45% van het bedrag kan terugkrijgen via je belastingen. Overschrijven kan op rekeningnummer BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt Beheer, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, met de vermelding 'projectnr. 6634 Meetjeslandse Krekén'.